

ЦИВІЛЬНЕ, ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

УДК 347.781

DOI: 10.33663/1563-3349-2023-93-77

В. А. КРОЙТОР

УМОВИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ НЕТИПОВИХ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Визначено умови правової охорони нетипових об'єктів авторського права. Виявлено, що нетипові об'єкти авторського права співвідносяться з визнаними об'єктами авторсько-правової охорони, водночас не конкретизовані у нормах права та мають властивості, що відрізняють їх від типових ознак. Незважаючи на те, що ознаки нетипових об'єктів авторського права відрізняються від типових ознак, будь-який нетиповий об'єкт авторського права повинен бути оригінальним. Тобто бути новим (не схожим/відрізнитися від існуючих аналогічних об'єктів); створюватися власними зусиллями, творчими здібностями, з використанням досвіду конкретної людини – автора. Саме наявність критерію оригінальності дозволяє співвідносити нетипові об'єкти авторського права з об'єктами авторського права. Крім того, до умов правової охорони нетипового об'єкта авторського права слід віднести об'єктивну форму відповідного твору.

Ключові слова: *немайнове право, авторське право, захист авторського права, твір, об'єкт, оригінальність, фізична форма, нетипові об'єкти авторського права.*

Kroitor Volodymyr. Terms of atypical copyright objects' legal protection

Research of the terms of atypical copyright objects' legal protection has been conducted in the article. The purpose of the article is to determine the

terms of atypical copyright objects' legal protection. To achieve the set purpose, the author has used the system of general scientific and special methods of scientific cognition. It has been found out that atypical objects in civil law can be considered as: 1) objects that are not distinguished as objects of civil rights, however they exist and have a close content and / or form to recognized objects of civil legal relations; 2) they are distinguished as independent object of civil rights, at the same time not having "classical" legal construction of the corresponding object. It is this characteristic is typical for atypical copyright objects. It has been argued that the institution of non-traditional objects of intellectual property does not cover atypical copyright objects. It has been formulated that atypical copyright objects are the objects of creative, intellectual property, which are not defined in the legislative list of copyright objects, meet the criteria of creativity and physical form. It has been emphasized that creativity / creative contribution is replaced by the term of "originality" in modern copyright legislation. The specified approach provides opportunity to cover a wider range of objects of creative, scientific, intellectual human activity, in particular, atypical copyright objects. It has been established that the terms for atypical copyright objects' legal protection are the originality and physical form of any work.

Key words: *incorporeal right, copyright, copyright protection, work, object, originality, physical form, atypical copyright objects.*

Невпинний розвиток творчості, науково-технічного прогресу природно відбивається на зміні системи об'єктів інтелектуальної, творчої, наукової діяльності людини. Постійно оновлюваними є об'єкти авторського права, оскільки саме природна творчість людини, сталий розвиток інформаційного суспільства дають можливість отримувати нові результати творчості. Крім того, відбувається активне використання віртуального світу, нейромереж, що є підґрунтям появи нових напрямів творчості. Водночас минає час між виникненням об'єкта й визначенням його відповідним об'єктом права інтелектуальної власності. У процесі визнання його об'єктом правовідносин результат творчої, інтелектуальної діяльності може розглядатися і як нетиповий об'єкт авторського права. Тому на шляху наукового дослідження виникає потреба у розмежуванні типових та нетипових об'єктів авторського права.

Метою статті є визначення умов правової охорони нетипових об'єктів авторського права, про можливе шляхом вирішення таких завдань: виявлення характеристик нетипових об'єктів авторського права, розкриття умов правової охорони для об'єктів авторського

права та моделювання їх поширення на нетипові об'єкти з урахуванням їх особливостей.

На можливість існування нетипових об'єктів у межах цивільного права звертали увагу Н. С. Кузнєцова [1], І. В. Спасибо-Фатєєва [2], В. І. Крат [3] та інші дослідники. У сфері права інтелектуальної власності виокремлювалися певні позиції щодо нетиповості об'єктів. Так, С. Й. Литвин та В. В. Соколова відносять до нетипових об'єктів авторського права комп'ютерні програми та бази даних [4, с. 178–182]. Крім того, автори зазначають, що за своєю природою близькими до баз даних є веб-сайти, які також є сукупністю даних, електронної (цифрової) інформації, інших об'єктів авторського права і (або) суміжних прав тощо, пов'язаних між собою і структурованих у межах адреси веб-сайту і (або) облікового запису власника цього веб-сайту, доступ до яких здійснюється через адресу мережі Інтернет, що може складатися з доменного імені, записів про каталоги або виклики і (або) числової адреси за Інтернет-протоколом. Веб-сайт є складним об'єктом авторського права, він містить такі складові, як програмні засоби, інформаційне наповнення та унікальне доменне ім'я, кожен з яких також може бути окремим об'єктом авторського права [4, с. 182]. Вважаю, що вказані об'єкти є визнаними об'єктами авторського права, їх нетиповість більше обумовлена їх співвідношенням з літературними творами. На думку Ю. Л. Степанець, до нетипових об'єктів авторського права можна віднести татуювання [5], водночас автором не виявлено співвідношення моделі малюнка татуювання та безпосередньо нанесеного малюнка на тіло людини. О. А. Улітіна визначає кондитерські вироби як нетипові об'єкти авторського права [6], при цьому авторка наголошує, що є потреба виявлення правової охорони рецепта й самого виробу. Незважаючи на намагання дослідників виявити особливості нетипових об'єктів авторського права, єдиних засад щодо умов їх правової охорони не було встановлено. Такий стан наукової проблематики потребує подальшого вдосконалення, а отже, тема умов правової охорони нетипових об'єктів авторського права є актуальною.

Для досягнення поставленої мети була використана система загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Діалектичний метод дозволив виявити особливості нетипових об'єк-

тів у цивільному праві. Методи аналізу та синтезу дали можливість визначити характерні ознаки нетипових об'єктів авторського права. Використання аксіологічного методу дало можливість визначити значення нетипових об'єктів авторського права для творчого процесу, розробки нових об'єктів авторського права. Формально-логічний метод застосовано для встановлення умов правової охорони нетипових об'єктів авторського права.

Нетиповість об'єкта відносин як правовий феномен є складним утворенням у цивільному праві, щодо нього не визначено сталої юридичної конструкції. Таке положення вимагає визначення сутності цього явища. Терміни «нетиповість», «нетиповий» не використовуються у законодавстві України. Згідно з лінгвістичним тлумаченням нетиповий – це невідповідний певному типові, зразкові тощо [7]. Тобто термін «нетиповий» варто використовувати щодо об'єктів, які не відповідають типовим, загальноновизнаним характеристикам. В юридичних джерелах при розв'язанні питання щодо нетиповості об'єкта дослідники звертають увагу на його правовий режим [1, с. 35], зв'язок з матеріальною правовою природою [2, с. 15]. В. І. Крат визначив ознаки нетиповості певного феномена в цивільному праві: прояв нетиповості відбувається за наявності основного правового явища, під яке немов «підлаштовується» інше, що має з ним деякі спільні чи подібні риси або правові наслідки; обґрунтування доцільності його регулювання за допомогою наявних правових засобів, однак із врахуванням відмінностей, що не дозволяли кваліфікувати його як основне правове явище [8, с. 142]. Також виокремлюється позиція, що цивільно-правовий режим нетипових об'єктів цивільного права обумовлюється правовою природою останніх та є сукупністю властивостей та об'єктивно притаманних ознак нетипового об'єкта, з якими норми права пов'язують певні правові наслідки [9, с. 159]. Отже, нетипові об'єкти у цивільному праві можуть розглядатися як: 1) об'єкти, що не виокремлені як об'єкти цивільних прав, проте вони існують і мають близький зміст та/або форму до визнаних об'єктів цивільних правовідносин; 2) об'єкти, що виокремлюються як самостійний об'єкт цивільних прав, водночас не мають «класичної» правової конструкції відповідного об'єкта. Нетипові об'єкти та їх ознаки не конкретизовані у нормах права та мають властивості, що відрізня-

няють їх від типових ознак. При цьому ці об'єкти не повинні бути втрачені у системі конкретного правовідношення.

Право інтелектуальної власності дозволяє охоплювати різні за своєю правовою природою об'єкти. Зокрема, для охорони усіх результатів творчої, інтелектуальної, наукової діяльності розроблено інститут нетрадиційних об'єктів. Цей інститут поширює правову охорону на всі об'єкти, що не співвідносяться ані з авторським правом, ані з патентним правом. За європейським досвідом усі ці об'єкти належать до промислової власності. Незважаючи на широкі можливості правової охорони в межах правового режиму інтелектуальної власності, у суспільних відносинах виникають об'єкти, що мають авторсько-правову природу, адже не виокремлюються як об'єкти авторсько-правової охорони. При цьому інститут нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності не охоплює нетипові об'єкти авторського права.

На можливість існування нетипових об'єктів авторського права звертає увагу О. А. Улітіна. Дослідниця слушно вказує, що, наприклад, в авторському законодавстві України не виокремлено такої об'єкт, як кулінарний виріб. На її думку, рецепт може охоронятися авторським правом, як літературний твір. Кулінарні вироби можуть бути похідними творами від оригінальних творів образотворчого мистецтва, а фірмова страва може охоронятися авторським правом [6, с. 20]. Дійсно, якщо звернутися до пропозицій щодо авторського кондитерського виробу, то можна констатувати, що існують оригінальні торти, тістечка з особливою об'єктивною формою та наповненням. Для їх створення необхідна авторська рецептура та технологія, як наслідок цей об'єкт може розглядатися як комплексний об'єкт права інтелектуальної власності. Приміром, рецепт кулінарної страви, кондитерського виробу може розглядатися як об'єкт авторського права, а от технологія його створення може мати патентно-правову охорону.

На думку Ю. Л. Степанець, татуювання можна віднести до об'єктів авторського права, а саме художнього твору, за умови, якщо воно відповідатиме критеріям охороноздатності, властивим об'єктам авторського права [5, с. 47]. Дійсно, макет татуювання та спосіб його нанесення може розглядатися як об'єкти права інтелектуальної власності, як нетипові об'єкти. Водночас нанесене татуювання не може розглядатися як об'єкт правової охорони, оскільки

внаслідок природних процесів не може мати статичну об'єктивну форму.

Варто звернути увагу, що в сучасному цифровому просторі також створюються новітні, нетипові об'єкти авторського права. Так, О. Є. Аврамова зазначає, що у кіберпросторі автор самостійно створює власну ідентичність (ігровий профіль, аватар, акаунт користувача ігрової платформи), що є результатом його творчої праці та виконує функцію ідентифікації автора серед інших користувачів кіберпростору [10, с. 43]. Наведені об'єкти творчої, інтелектуальної власності також можуть визнаватися нетиповими об'єктами авторського права. Такий стан обумовлений тим, що вони не визначені у переліку об'єктів авторського права, а також мають комплексний характер, обумовлений зв'язком з особистими немайними правами людини, спрямованими на її ідентифікацію.

Типовий перелік об'єктів авторського права визначено ст. 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Зокрема, об'єктами авторського права є твори у сфері літератури, мистецтва, науки: літературні твори; усні твори; музичні твори з текстом і без тексту; твори, створені для сценічного показу, та їх постановки; театральні постановки, обробки нематеріальної культурної спадщини, придатні для сценічного показу; аудіовізуальні твори; тексти перекладів; твори образотворчого мистецтва; фотографічні твори; твори ужиткового мистецтва; твори архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтних утворень; твори художнього дизайну; похідні твори; збірки творів; ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, будівництва та інших сфер діяльності; комп'ютерні програми; бази даних (діяльності); інші твори [11]. Проаналізувавши перелік творів, наведений у Законі України «Про авторське право і суміжні права» (2022), та порівнюючи з переліком об'єктів авторського права, встановленим ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (1993) [12], можна стверджувати, що перелік об'єктів частково було оновлено, адже в ньому не були враховані новітні об'єкти, які створюються в цифровому середовищі, рецепти страв та ін. Усе це свідчить про доцільність виявлення нетипових об'єктів авторського права та визначення їх відповідності умовам авторсько-правової охорони.

Умови авторсько-правової охорони можна встановити через аналіз визначення твору як оригінального інтелектуального творіння автора (співавторів) у сфері науки, літератури, мистецтва тощо, вираженого в об'єктивній формі (п. 56 ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права») [11]. Розглядаючи наведене поняття, можна виокремити такі критерії охороноздатності твору: 1) оригінальність, 2) об'єктивна форма.

Варто підкреслити, що підґрунтям охороноздатності твору є творчість людини. Як слушно вказує Л. Р. Майданик, «саме творча діяльність зумовила появу штучного інтелекту внаслідок розробки комп'ютерних програм, що ставлять перед дослідниками нові виклики щодо необхідності перегляду усталених правових підходів» [13, с. 16]. В основі створення будь-якого результату інтелектуальної діяльності, зокрема у творах науки, літератури та мистецтва, лежить творча діяльність людини [14, с. 60]. Поняття творчості закріплено в абз. 4 ст. 1 Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки». Так, творча діяльність – індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність [15]. Тобто творчість – це самостійна діяльність людини, яка власними природними здібностями утворює відповідний об'єкт. Вона є поняттям, близьким до поняття «оригінальність», яке використано у термінологічному тлумаченні твору, закріпленому в Законі України «Про авторське право і суміжні права». При цьому оригінальність твору визначено у п. 35 ст. 1 Закону як ознака (критерій), що характеризує твір як результат власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображає творчі рішення, прийняті автором під час створення твору [11].

Запровадження критерію оригінальності в оновлене авторське законодавство обумовлено тим, що поняття оригінальності твору поширене в законодавстві ЄС, положення якого активно імплементуються в українське законодавство. Л. Р. Майданик звертає увагу на різне тлумачення поняття оригінальності у різних країнах. Так, вчена вказує, що «в Європейському Союзі під оригінальним твором розуміють “власне інтелектуальне творіння автора”; у Сполучених Штатах Америки сформовано положення про мінімальний творчий внесок автора у твір; право Канади містить підхід щодо розуміння оригінального твору як “незалежно створеного із залу-

ченням власної майстерності та суджень” автора; право Великої Британії визнає твір оригінальним за умови, що автор створив його власними «вміннями, зусиллями, судженнями та працею» [16, с. 36].

Ю. Рябченко визначає, що основними положеннями щодо оригінальності творіння у доктрині, законодавстві та судовій практиці ЄС є: 1) це поняття має специфічний юридичний зміст, який є чітко визначеним; 2) є критерієм охороноздатності об’єктів авторського права; 3) означає відображення особистості автора у конкретному творі та проявляється у виборі, послідовності та поєднанні слів, за допомогою чого оригінально розкривається творчість автора [17, с. 28]. На думку А. С. Штефан, творча діяльність повинна мати певний ступінь індивідуальності – оригінальність. Оригінальність твору означає не унікальність та абсолютну несхожість на інші твори, а автентичність, самобутність, коли твір не відтворює повністю чи частково інші твори, а є результатом самостійної творчої праці його автора. При цьому вчена також виокремлює новизну як елемент творчого процесу, що означає новий результат для суб’єкта творчої діяльності, а не копіювання вже існуючого твору [18, с. 13].

Відтак можна зробити висновок, що творчість/творчий внесок у сучасному авторському законодавстві замінені терміном «оригінальність». Цей підхід дає можливість охопити ширше коло об’єктів творчої, наукової, інтелектуальної діяльності людини, зокрема нетипові об’єкти авторського права. Наприклад, рецепти авторських кулінарних страв, татуювання, аватари повинні бути новими, тобто не схожими/відрізнитися від існуючих аналогічних об’єктів; створюватися власними зусиллями, творчими здібностями, з використанням досвіду конкретної людини – автора. Саме наявність критерію оригінальності дозволяє співвідносити нетипові об’єкти авторського права з об’єктами авторського права. Оригінальність є основоположним критерієм охороноздатності авторського права, що дозволяє виявити авторсько-правову природу в різноманітних результатах діяльності людини.

Крім оригінальності, твір повинен мати об’єктивну форму. Критерій об’єктивної форми твору встановлено у ст. 3 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Зокрема, дія Закону поширюється на твори незалежно від місця їх оприлюднення (або

якщо зазначені об'єкти не оприлюднені, але знаходяться в об'єктивній формі на території України) [11]. Щодо об'єктивної форми Л. Р. Майданик вказує, що вона може визначатися через точне (однозначне) сприйняття такої форми зором чи слухом людини, при цьому статичність не є релевантною характеристикою в такому разі, відтворюваність не є головним критерієм при наданні авторсько-правової охорони твору, а визначальним критерієм у цьому контексті є лише суб'єктивність сприйняття людиною [19, с. 98]. О. І. Яблокова підкреслює, що об'єктивна форма дозволяє відтворити тим або іншим способом даний вид об'єкта авторського права [20, с. 23]. А. А. Кетрарь доводить, що українське законодавство надає правову охорону творам незалежно від способу та форми їх вираження та не вказує на критерій відтворюваності об'єктивної форми як на обов'язкову умову охорони твору [21, с. 420]. На думку О. І. Харитонової, матеріальне втілення твору – це його форма, доступна для сприйняття іншими людьми. При цьому об'єктивна форма вираження пов'язана з можливістю відтворення твору. Форма творів може бути вербальною (письмовою), усною, твір може бути зафіксований на папері, платівці, диску, іншому матеріальному носії, публічно виконаний або проголошений [22, с. 102]. Узагальнюючи ці позиції, можна стверджувати, що науковці по-різному ставляться до об'єктивної форми твору, зокрема до її ознаки відтворювання. Варто підкреслити, що об'єктивна форма об'єкта авторського права є динамічною категорією. Так, розвиток цифрових технологій зумовлює такі особливості щодо набуття та здійснення авторських прав у цифровому середовищі: можливість швидкого оцифрування об'єктів авторського права, існування окремих об'єктів авторського права винятково у цифровому вигляді [23, с. 236].

Щодо об'єктивної форми слід зауважити, що авторсько-правова охорона є однією з тривалих у межах охорони права інтелектуальної власності (усе життя автора та 70 років після його смерті). Саме наявність фактора тривалості висуває певні вимоги і до об'єктивної форми твору. Ця форма повинна бути статичною та мати властивості збереження індивідуальності, оригінальності твору тривалий строк. Зміна об'єктивної форми твору, зокрема певні поліпшення, оновлення, призводить до виникнення нового об'єкта правової охорони. Тому стабільність/статичність об'єк-

тивної форми, на нашу думку, повинна бути обов'язковою ознакою об'єктивної форми. Саме ця ознака має враховуватися при визначенні умов правової охорони нетипових об'єктів авторського права. Якщо форма не може бути стабільною, то не варто співвідносити об'єкт із авторсько-правовою охороною. Наприклад, створений кулінарний виріб, незважаючи на оригінальність, не може природно перебувати у стані статички. Крім того, він спрямований на споживання, як і безпосередньо нанесений малюнок татуювання, а тому охороні підлягає макет малюнка тату або виробу, його спосіб створення тощо. Те саме стосується і об'єктів у кіберпросторі. Зокрема, ігровий аватар або аватар для спілкування повинен мати стабільну форму для суб'єктивного сприйняття іншою людиною – користувачем відповідного віртуального світу, тобто він має ідентифікуватися з певною особистістю завдяки стабільному вигляду.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що нетипові об'єкти авторського права можуть отримувати авторсько-правову охорону за наявності наступних критеріїв:

1) оригінальності, що охоплює: а) наявність творчого внеску в розробку нетипового об'єкта авторського права (повинні створюватися власними зусиллями, творчими здібностями, з використанням досвіду конкретної людини); б) об'єкт є новим, тобто не схожим/відрізняється на існуючі аналогічні об'єкти;

2) наявності об'єктивної форми, тобто нетиповий об'єкт авторського права: а) має бути стабільним, статичним, що дозволяє зберігати індивідуальність, оригінальність твору тривалий строк; б) мати властивості для суб'єктивного сприйняття іншою людиною.

При виявленні нетипового об'єкта творчої, інтелектуальної діяльності людини необхідно здійснити його співвідношення з різноманітними об'єктами права інтелектуальної власності. Адже об'єкт може мати властивості, що дозволяють поширювати як авторсько-правову охорону, так і охорону в межах промислової власності. Зокрема, способи створення відповідного об'єкта можуть отримувати патентно-правову охорону. Для визнання нетипового об'єкта таким, що може отримувати авторсько-правову охорону, необхідно, щоб він відповідав критеріям оригінальності та об'єктивної форми. Водночас варто враховувати, що нетипові

об'єкти авторського права не завжди можуть співвідноситися з характеристиками літературного, сценічного, музичного, художнього твору, оскільки можуть мати комплексний характер. Адже це не позбавляє їх можливості визнаватися об'єктами авторського права.

На підставі проведеного дослідження умов правової охорони нетипових об'єктів авторського права можна запропонувати такі висновки.

1) Нетипові об'єкти авторського права – це об'єкти творчої, інтелектуальної власності, які не визначені в законодавчому переліку об'єктів авторського права, відповідають критеріям творчості та об'єктивної форми. Вони можуть мати комплексний характер, обумовлений зв'язком з особистими немайновими правами людини, спрямованими на її ідентифікацію.

2) Умовами правової охорони нетипових об'єктів авторського права є наявність оригінальності та об'єктивної форми твору.

3) Незважаючи на те, що оригінальність та об'єктивна форма твору – це критерії авторсько-правової охорони для типових об'єктів, вони обов'язково повинні визначатися і для нетипових об'єктів авторського права. Це обумовлено тим, що нетипові об'єкти не визначені у переліку об'єктів авторського права. Адже внаслідок відкритого переліку об'єктів авторського права у правовій нормі нетипові об'єкти за наявності критеріїв оригінальності та об'єктивної форми мають охоронятися авторським правом на рівні типових об'єктів авторського права.

4) Внаслідок активного розвитку цифрового суспільства, перенесення суспільного спілкування у кіберпростір у межах приватноправової матерії нетипові об'єкти будуть з'являтися постійно, а тому ця тематика є актуальною для подальшого наукового пізнання.

1. Кузнецова Н. С. Нетипові об'єкти права власності в контексті статті 1 першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. *Право України*. 2016. № 1. С. 34–40. 2. Спасибо-Фатеева І. В. Види об'єктів цивільних прав. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 18. С. 13–18. 3. Крат В. Нетипові об'єкти цивільних прав. *Право України*. 2010. № 12. С. 62–67. 4. Литвин С. Й., Соколова В. В. Проблемні питання щодо здійснення суб'єктивного права на деякі нетипові об'єкти авторського права. *Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного) права України*: матер. ХІХ наук.-практ. конф.

(Харків, 12 берез. 2021 р.). Харків: Право, 2021. С. 178–182.

5. Степанець Ю. Л. Правова природа татуювання як нетипового об'єкта авторського права. *Цивілістичні проблеми інформаційної безпеки в умовах COVID-19*: матер. Всеукр. круглого столу (м. Одеса, 21 черв. 2021 р.) / за заг. ред. д. ю. н., проф. Є. О. Харитонова, д. ю. н., проф. І. В. Давидової. Одеса: Фенікс, 2021. С. 44–47.

6. Улітїна О. А. Кулінарні вироби як нетипові об'єкти авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2020. № 4. С. 17–23.

7. Нетиповий: Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/netypovuj>.

8. Крат В. І. Нетиповість у цивільному праві: історія та сучасність. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 1. С. 134–143.

9. Цибізова С. А. Проблеми визначення правового режиму доменних імен. *Юридичний вісник*. 2022. № 3 (64). С. 153–161.

10. Аврамова О. Є. Система суб'єктів права інтелектуальної власності в умовах становлення кіберпростору. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2 (97). С. 39–47.

11. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 1 грудня 2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#top>.

12. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#top>.

13. Майданик Л. Функції авторського права: поняття і зміст. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 14–18.

14. Павлюк О. Критерії охороноздатності об'єктів авторського права, створених із використанням технологій штучного інтелекту: міжнародно-правовий досвід. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 6. С. 59–64.

15. Про професійних творчих працівників та творчі спілки: Закон України від 7 жовтня 1997 р. № 554/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

16. Майданик Л. Поняття оригінальності твору в авторському праві: досвід ЄС, України та інших зарубіжних країн. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 32–36.

17. Рябченко Ю. Оригінальність твору: законодавчі новації та перспективи їх реалізації. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2023. № 1–2. С. 25–33.

18. Штефан А. С. Авторське право і суміжні права: особливості правової охорони, здійснення та захисту: монографія. Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ; НВП Інтерсервіс, 2017. 150 с.

19. Майданик Л. Поняття та межі об'єктивної форми вираження твору: аналіз європейського та українського підходів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 1. С. 94–100.

20. Яблокова О. І. Сценарій як об'єкт авторського права. *Juris Europensis Scientia*. 2020. Вип. 2. С. 22–25.

21. Кетрарь А. А. Поняття та ознаки об'єкта авторського права. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 59. Одеса: Юридична література, 2011. С. 416–422.

22. Харитонова О. І. Літературні та наукові твори як об'єкти авторських прав. *Часопис цивілістики*. 2016. Вип. 21. С. 100–104.

23. Тарасенко Л. Об'єкти авторського права у цифровому середовищі. *Вісник Львівського університету*. Сер.:Юридична. 2019. Вип. 68. С. 231–239.

References

1. Kuznietsova N.S. Netyповi ob'iekty prava vlasnosti v konteksti statti 1 pershoho protokolu do konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod. *Pravo Ukrainy*. 2016. № 1. S. 34–40.
2. Spasybo-Fatieieva I. V. Vydy ob'ektiv tsyvilnykh prav. *Chasopys tsyvilistyky*. 2015. Vyp. 18. S. 13–18.
3. Krat V. Netyповi ob'iekty tsyvilnykh prav. *Pravo Ukrainy* : yurydychnyi zhurnal. Kyiv, 2010. № 12. S. 62–67.
4. Lytvyn S. Y., Sokolova V. V. Problemni pytannia shchodo zdiisnennia sub'iektivnoho prava na deiaki netyповi ob'iekty avtorskoho prava. *Uchasnyky tsyvilnykh vidnosyn: novatsii rekodyfikatsii tsyvilnoho (pryvatnoho) prava Ukrainy* : materialy KhIKh nauk.-prakt. Konf. (Kharkiv, 12 berez. 2021 r.). Kharkiv: Pravo, 2021. S. 178–182.
5. Stepanets Yu.L. Pravova pryroda tatuiuvannia yak netyповoho ob'iekta avtorskoho prava. *Tsyvilistychni problemy informatsiinoi bezpeky v umovakh COVID-19*: materialy Vseukr. kruhloho stolu (m. Odesa, 21 cherv. 2021 r.) / za zah. red. d.yu.n., prof. Ye. O. Kharytonova, d.yu.n., prof. I. V. Davydovoi. Odesa: Feniks, 2021. S. 44–47.
6. Ulitina O. A. Kulinarni vyroby yak netyповi ob'iekty avtorskoho prava. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2020. № 4. S. 17–23.
7. Netyповy: Slovnyk ukrainskoi movy. URL: <http://sum.in.ua/s/netyповyj>.
8. Krat V. I. Netyповist u tsyvilnomu pravi: istoriia ta suchasnist. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2010. № 1. S. 134–143.
9. Tsybizova S.A. Problemy vyznachennia pravovoho rezhymu domennykh imen. *Yurydychnyi visnyk*. 2022. № 3 (64). S. 153–161.
10. Avramova, O. Ye. Systema sub'iektiv prava intelektualnoi vlasnosti v umovakh stanovlennia kiberprostoru. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. 2022. № 2 (97). S. 39–47.
11. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 roku No 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#top>.
12. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 roku No 3792-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#top>.
13. Maidanyk L. Funktsii avtorskoho prava: poniattia i zmist. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2018. № 3. S. 14–18.
14. Pavliuk O. Kryterii okhoronozdatnosti ob'iektiv avtorskoho prava, stvorenykh iz vykorystanniam tekhnolohii shtuchnoho intelektu: mizhnarodno-pravovy dosvid. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2021. № 6. S. 59–64.
15. Pro profesiinykh tvorchykh pratsivnykiv ta tvorchi spilky: Zakon Ukrainy vid 07.10.1997 roku No 554/97-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80#Text> (date of application: 07.05.2023).
16. Maidanyk L. Poniattia oryhinalnosti tvorv v avtorskomu pravi: dosvid YeS, Ukrainy ta inshykh zarubizhnykh krain. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2018. № 10. S. 32–36.
17. Riabchenko Yu. Oryhinalnist tvorv: zakonodavchi novatsii ta perspektyvy yikh realizatsii. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2023. № 1-2. S. 25–33.
18. Shtefan A. S. Avtorske pravo i sumizhni prava: osoblyvosti pravovoi okhorony, zdiisnennia ta zakhystu: monohrafiia. Kyiv: NDI intelektualnoi vlasnosti NAPrNU, TOV «NVP Interservis», 2017. 150 s.
19. Maidanyk L. Poniattia ta mezhi ob'iektivnoi

formy vyrazhennia tvoruu: analiz yevropeiskoho ta ukrainskoho pidkhodiv. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2019. № 1. S. 94–100. **20.** Yablokova O. I. Stsenarii yak ob'iekt avtorskoho prava. *Juris Europensis Scientia*. 2020. Vyp. 2. S. 22–25. **21.** Ketrar A. A. Poniattia ta oznaky obiektu avtorskoho prava. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. Vyp. 59. Odesa: Iurydychna literatura. 2011. S. 416–422. **22.** Kharytonova O. I. Literaturni ta naukovi tvory yak ob'iekty avtorskykh prav. *Chasopys tsyvilistyky*. 2016. Vyp. 21. S. 100–104. **23.** Tarasenko L. Ob'iekty avtorskoho prava u tsyfrovomu seredovyschi. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Ser. yurydychna. 2019. Vyp. 68. S. 231–239.

Kroitor Volodymyr. Terms of atypical copyright objects' legal protection

Research of the terms of atypical copyright objects' legal protection has been conducted in the article. The purpose of the article is to determine the terms of atypical copyright objects' legal protection.

To achieve the set purpose, the author has used the system of general scientific and special methods of scientific cognition. It has been found out that atypical objects in civil law can be considered as: 1) objects that are not distinguished as objects of civil rights, however they exist and have a close content and / or form to recognized objects of civil legal relations; 2) they are distinguished as independent object of civil rights, at the same time not having “classical” legal construction of the corresponding object. It is this characteristic is typical for atypical copyright objects. It has been argued that the institution of non-traditional objects of intellectual property does not cover atypical copyright objects. It has been formulated that atypical copyright objects are the objects of creative, intellectual property, which are not defined in the legislative list of copyright objects, meet the criteria of creativity and physical form. It has been emphasized that creativity / creative contribution is replaced by the term of “originality” in modern copyright legislation. The specified approach provides opportunity to cover a wider range of objects of creative, scientific, intellectual human activity, in particular, atypical copyright objects. Originality is the fundamental criterion for copyright protection, which allows us to identify the copyright nature in various results of human activity. It has been determined that copyright protection is one of the long-term forms of protection within the scope of intellectual property rights protection (the entire life of an author and 70 years after his / her death); the very long-term factor imposes certain requirements on the physical form of any work. This form should be static and should have the properties of preserving the individuality and originality of a work for a long time.

It has been established that the terms for atypical copyright objects' legal protection are the originality and physical form of any work.

Key words: incorporeal right, copyright, copyright protection, work, object, originality, physical form, atypical copyright objects.